

ОЦІНЮВАЧ

ЖУРНАЛ У ЖУРНАЛІ

ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

від 19 серпня 2015 р. № 612

Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 р. № 1891 та від 24 червня 2015 р. № 525

Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Внести до постанов Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 р. № 1891 «Про затвердження Методики оцінки майна» (Офіційний вісник України, 2003 р., № 51, ст. 2669; 2005 р., № 37, ст. 2299; 2008 р., № 100, ст. 3317; 2009 р., № 20, ст. 645, № 28, ст. 939, № 66, ст. 2287; 2011 р., № 95, ст. 3462; 2015 р., № 28, ст. 810) та від 24 червня 2015 р. № 525 «Про утворення робочої групи з підготовки рекомендацій та пропозицій до проектів рішень Кабінету Міністрів України щодо приватизації та умов продажу об'єктів державної власності, що підлягають приватизації» (Офіційний вісник України, 2015 р., № 60, ст. 1955) зміни, що додаються.

2. Установити, що:

початкова ціна, встановлена для об'єктів групи Г та паливно-енергетичного комплексу до набрання чинності цією постановою, підлягає перегляду державними органами приватизації в місячний строк з урахуванням особливостей, передбачених абзацом третім пункту 79 Методики оцінки майна, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 р. № 1891;

продаж акцій об'єктів групи Г та паливно-енергетичного комплексу, що належать державі у господарських товариствах, на фондових біржах припиняється до перегляду початкової ціни.

Прем'єр-міністр України А. ЯЦЕНЮК

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України
від 19 серпня 2015 р. № 612

ЗМІНИ,

що вносяться до постанов Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 р. № 1891 та від 24 червня 2015 р. № 525

1. Пункт 79 Методики оцінки майна, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 р. № 1891, доповнити абзацом такого змісту:

«Початкова ціна пакетів акцій об'єктів групи Г та паливно-енергетичного комплексу, яка визначена державним органом приватизації (конкурсною, аукціонною комісією) з урахуванням результатів оцінки, проведеної відповідно до цієї Методики, підлягає перегляду за рішенням робочої групи з підготовки рекомендацій та пропозицій до проектів рішень Кабінету Міністрів України щодо приватизації та умов продажу об'єктів державної власності, що підлягають приватизації (якщо рішенням робочої групи встановлена більша ціна, ніж розрахована початкова), або рішенням конкурсної, аукціонної комісії.».

2. У Положенні про робочу групу з підготовки рекомендацій та пропозицій до проектів рішень Кабінету Міністрів України щодо приватизації та умов продажу об'єктів державної власності, що підлягають приватизації, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 24 червня 2015 р. № 525:

пункт 3 доповнити підпунктом 4 такого змісту:

«4) підготовка пропозицій щодо перегляду початкової ціни пакетів акцій об'єктів групи Г та паливно-енергетичного комплексу, що підлягають приватизації.»;

підпункт 3 пункту 4 викласти в такій редакції:

«3) подає Кабінетові Міністрів України, державному органу приватизації (конкурсній, аукціонній комісії) розроблені за результатами своєї роботи пропозиції, зокрема щодо початкової ціни пакетів акцій об'єктів групи Г та паливно-енергетичного комплексу, що підлягають приватизації, та необхідності прийняття нормативно-правових актів.»;

доповнити пункт 10 після абзацу першого новим абзацом такого змісту:

«Рекомендації та пропозиції щодо початкової ціни пакетів акцій об'єктів групи Г та паливно-енергетичного комплексу, що підлягають приватизації, приймаються у формі рішення, яке підлягає обов'язковому розгляду державними органами приватизації під час визначення умов продажу.».

У зв'язку з цим абзаци другий – четвертий вважати відповідно абзацами третім – п'ятим.

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ПРАВ НА МУЗИЧНИЙ ТВІР

як об'єкт інтелектуальної власності

Специфіка оцінки музичного твору (МТ) як об'єкта оцінки полягає в розгляді двох аспектів: якісного й кількісного. Під якісною оцінкою у цьому випадку розуміється оцінка культурної цінності, під кількісною — вартісна у грошовому обчисленні. Для обох оцінок потрібно моделювати сприйняття потенційним споживачем (слухачем) культурної цінності МТ як одного з ціноутворюючих чинників вартості.

Павло БАРАНОВ

Оцінкою культурної цінності займаються, як правило, члени журі на музичних конкурсах, тобто професіонали-музиканти. Однак МТ створюється й виконується для масового слухача, тому й творцям МТ, і менеджерам, що працюють над їх просуванням, і оцінювачам при визначенні вартості прав на МТ треба орієнтуватися на аудиторію слухачів. Очевидно, що рівень культурної цінності МТ має бути основним показником у вартісній оцінці. Чим вище культурна цінність МТ і його виконання, тем має бути вищою вартісна оцінка. Насправді це не завжди так. Вартісна оцінка МТ прямо залежить від комерційного успіху, який насамперед досягається «розкручуванням» автора й виконавця. Про це свідчать приклади й у мистецтві, і в політиці. Фактично успіху в процесі просування МТ сприяє високий професіоналізм менеджерів і фінансові можливості, з одного боку, і найчастіше низький рівень аудиторії, з іншого боку.

Чи означає це, що проблемою, пов'язаною з виявленням дійсної (культурної) цінності МТ і його творців займатися не слід? Якщо як головну мету ставити процес просування, то виявлення дійсної цінності МТ відступає на другий план. Такий підхід насамперед завдає моральної шкоди, оскільки завдяки високому професіоналізму на тлі невисокого морального рівня менеджера суб'єкт може здобути незаслужені славу, матеріальні блага, а аудиторія деградує. Якщо підходити з матеріального боку, то у мистецтві для підтримки потрібна постійна фінансова підтримка. У зв'язку з цим необхідно відновити й удосконалити систему державної й меценатської підтримки процесу створення й використання МТ із високим рівнем культурної цінності.

При розпізнанні дійсної культурної цінності МТ з'являються більші шанси розкрити талант авторів з мен-

шими витратами і, що важливо на тривалій період, зі шляхетною метою — виховати й розвивати високий рівень музичної, а отже, загальної культури слухачької аудиторії. Виникла потреба в розробленні методичних засад процесу просування продуктів інтелектуальної власності, що дадуть можливість із дотриманням морально-етичних принципів досягти ефективних результатів для дійсно достойних МТ і їх виконавців. На користь потреби оцінювати культурну цінність МТ свідчить також той факт, що при високому рівні культурної цінності МТ значною мірою мають знизитися витрати на просування, що зменшує витратну частину й підвищує дохідну складову вартості прав на МТ.

Оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності є одним з найцікавіших і найскладніших видів оціночної діяльності. Особливо складним і маловивченим в Україні об'єктом оцінки є МТ як один з видів авторського права й суміжних прав. Не оцінивши об'єкт, складно здійснювати і його правовий захист.

Оцінка культурної цінності й вартісна оцінка перебувають у природному взаємозв'язку, і оцінювачеві необхідно розглядати їх разом. Кожний з аспектів має особливості й складності. Оцінити культурну цінність МТ може професійний музикознавець, який має спеціальні знання в галузі аналізу МТ. Пересічний слухач таких знань не має, так само як і оцінювач. Проте оцінити МТ оцінювачеві відповідно до спеціалізації 2.2 потрібно. Для цього йому необхідно змоделювати поведінку типового (потенційного) слухача для того, щоб зрозуміти його міру потреби в оцінюваному інтелектуальному продукті. Виникає у багатьох фахівців з оцінки закономірне запитання, а чи потрібно взагалі оцінювати МТ у даних аспектах? Думка слухача завжди суб'єктивна: якщо йому подобається — він буде слухати, не подобається — не буде. Проте оцінювачеві необхідно відповісти на низку запитань, що саме подобається (або не подобається) слухачеві, чому подобається, скільки слухач погоджується заплатити за прослуховування? Відповісти на такі запитання, які мають передувати процедурі оцінки, складно, але потрібно.

Аналізуючи питання, пов'язані з використанням прав на МТ, можна зробити висновок про те, що **потреба у вартісній оцінці прав на МТ** може виникнути в таких випадках:

- ▶ у разі розгляду судових і досудових спорів про відшкодування збитків, пов'язаних з порушенням прав на МТ;
- ▶ під час визначення розміру авторської винагороди (роялті або паушального платежу) за використання прав на МТ, у тому числі при укладенні договорів між творцями МТ і організаціями колективного управління авторськими й суміжними правами (ОКУАСП);
- ▶ у разі передавання суміжних прав на виконання МТ і на поширення аудіовізуальної продукції;
- ▶ під час розподілу винагороди між творцями МТ.

Цей перелік можна продовжити. Наразі рішення лежить у площині договірних відносин. А як бути судді, якому необхідно кваліфікувати, до правопорушень якого виду належить конкретний епізод – до кримінальних або цивільних, і визначити, в якому розмірі правопорушник повинен відшкодувати збитки?

Правові підстави використання об'єктів авторського права й суміжних прав в Україні визначені Цивільним кодексом України [1] і Законом України «Про авторське право й суміжні права». [2]. Однак нормативно-методичного забезпечення виконання законодавчих вимог, особливо в частині використання прав на МТ, немає [3, 4].

Зараз в Україні питаннями грошової оцінки вартості прав на МТ і визначення розміру матеріальних збитків можуть займатися оцінювачі за спеціалізацією 2.2 «оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності» або/та судові експерти за спеціалізацією 13.9 «економічні дослідження, пов'язані з використанням прав на об'єкти інтелектуальної власності». Водночас практики оцінок такого роду й нормативно-методичного забезпечення не існує.

Для здійснення оціночної діяльності необхідно дослідити питання комерціалізації прав на МТ. Автор МТ і виконавець (далі – творці) розв'язують завдання створення МТ, що задовольняє певним творчим інтересам. Оцінювачеві ж треба врахувати й цінність МТ, і затребуваність його відповідною аудиторією слухачів, і витрати на створення й реалізацію МТ. Під комерціалізацією прав на МТ у даній роботі слід розуміти формування комплексу заходів, що сприяють досягненню максимальної затребуваності МТ для певної категорії слухачів шляхом вибору найбільш ефективного способу задоволення зазначених потреб.

Слід зазначити, що питання комерціалізації прав на МТ стосується, як правило, популярної музики. У даній роботі розглядаються МТ, які не належать до шедеврів класичної музики. Хоча це не виключає, що зразок популярної музики може згодом стати шедевром і класичним твором у своєму жанрі.

Розглянемо завдання аналізу й оцінки культурної цінності МТ при оцінці авторського права й оцінці суміжних прав. Значною мірою оцінка цінності МТ носить суб'єктивний характер і залежить від рівня музичної культури осіб, на яких орієнтовано МТ, і осіб, що намагаються її оцінити. Проте виявити культурну цінність важливо. Особливо це важливо для авторів – творців МТ, якщо вони прагнуть створити цінний інтелектуальний продукт, що задовольняє як власні творчі й комерційні потреби, так і потреби потенційного слухача МТ. В ідеалі автори мають змоделювати сприйняття МТ потенційним слухачем і спробувати оцінити рівень такого сприйняття. Авторам необхідно для цього чітко визначити свого слухача з відповідним рівнем музичної культури.

Слід розрізняти оцінки культурної цінності МТ, виконані професійним музикантом і масовим слухачем – аматором. Якщо перший може аналізувати МТ з погляду поєднання

мелодичного малюнка й гармонійного супроводу, окремих фрагментів музичної форми тощо, то аматор музики оцінює МТ із погляду почуттєвого й емоційного сприйняття. У загальному випадку автор повинен прагнути задоволення запитів кожної з цих аудиторій. Для комплексної оцінки цінності МТ, що сприймається потенційним слухачем, потрібно виявити набір конкретних оціночних параметрів. На підставі аналізу ряду літературних джерел [6], опитування аматорів музики, аналізу критеріїв оцінки виконавців на престижних музичних конкурсах виявлені найбільш значущі критерії. Для оцінки МТ як об'єкта авторського права такими є: художність МТ, експресія, креативність, імідж творців МТ, майстерність, широта охоплення слухачів. При оцінці виконання (об'єкта суміжних прав) виявлені такі критерії: ступінь складності репертуару; ступінь віртуозності й технічної свободи; сценічна культура виконання, артистизм; творча індивідуальність; чистота інтонації й якість звучання. До наведеного переліку оціночних параметрів можна додати в окремих конкретних випадках мелодійність, якість аранжування, харизматичність виконавця, культуру виконання та ін. Автор не претендує на повноту наведених оціночних параметрів, які залежать від аудиторії, несуть суб'єктивний характер і можуть бути уточнені. Необхідно, щоб набір оціночних параметрів відповідав відомим формально-логічним правилам: єдність ознаки й повнота декомпозиції, незалежність параметрів один від одного, безперервний, а не точковий характер оцінки за кожним параметром. Дотримання наведених правил потрібно для того, щоб оцінка була достатньо повною й об'єктивною.

Для оцінки за кожним з оціночних параметрів необхідно використовувати оціночні бальні шкали, наприклад 5-бальні. Під час їх розроблення припускається, що мінімальна оцінка в 1 бал дається МТ із найгіршими можливими показниками. Найвищий показник в 5 балів повинен відображати рівень, що відповідає кращим зразкам у світовій музичній культурі в жанрі, що розглядається. Проміжні оцінки відображають відповідні рівні за кожним оціночним параметром. Незважаючи на те що реальний слухач далекий від таких підходів до оцінки й вибору, виявляти рівень МТ необхідно менеджерів й оцінювачеві.

Оціночне моделювання, включаючи аналіз співвідносної значущості оціночних параметрів, проводилося методом парних порівнянь, описаних в [7]. У результаті опитування потенційних слухачів і оброблення методом парних порівнянь виявлена така питома вага значущості оціночних параметрів: художність – 0,193; рівень експресії – 0,16; креативність – 0,18; імідж авторів – 0,113; майстерність (професіоналізм) творців – 0,18; широта охоплення (ступінь різноманітності) потенційних слухачів – 0,173. Сума добутоків п'ятибальної оцінки на питому вагу значущості за кожним оціночним параметром дає змогу визначити інтегральну оцінку культурної цінності МТ і його виконання.

Оцінивши рівень культурної цінності, МТ можна порівняти з іншими аналогічними з погляду аудиторії творами. Крім того, на підставі результатів оцінки можна судити про загальний рівень конкурентоспроможності МТ, що аналізується. Для цього необхідно визначити комплексну оцінку, що характеризує культурну цінність МТ. Рекомендується інтерпретувати комплексну оцінку в такий спосіб: відмінний рівень – вище 4,25 бала; високий рівень – від 3,50 до 4,25 бала; середній рівень – від 2,50 до 3,50 бала; низький рівень – від 1,50 до 2,50 бала; дуже низький рівень – менш як 1,50 бала. Визначивши оціночні бали МТ, можна обчислити коефіцієнти, що враховують культурну цінність МТ. Рекомендується застосовувати коефіцієнт культурної цінності $K_{к.ц}$ до оцінки вартості прав на МТ:

$$K_{к.ц} = B / 3,$$

де B – бал комплексної оцінки культурної цінності, визначений на підставі оціночної моделі;

3 – бал, що характеризує середній рівень культурної цінності.

Автор не претендує на абсолютну істину за результатами оцінювання в рамках моделі, що пропонується, ні в частині набору оціночних параметрів, ні в частині виявлення їх співвідносної значущості, ні в частині оцінювання кожного з параметрів. Головним завданням є запропонувати один з інструментів для моделювання оцінки рівня сприйняття аудиторією МТ його культурної цінності, що дає змогу сформувати високий рівень соціально-економічної ефективності музичного продукту.

Спинімося на визначенні грошової оцінки прав на МТ. При оцінці вартості прав на МТ можна провести аналогію з грошовою оцінкою пам'ятників культурної спадщини (архітектури) [5]. Не вдаючись у докладний аналіз такої аналогії, слід виявити найбільш значущі подібності й відмінності з погляду процедури оцінки. Загальною є необхідність обліку впливу на величину грошової оцінки культурної цінності об'єкта, що оцінюється. Істотною відмінністю є те, що для оцінки пам'ятника достатня думка експерта, який у рамках зазначеної методики може встановити відповідні коригувальні коефіцієнти. При оцінці МТ цього недостатньо, оскільки думка фахівця-музикознавця не завжди збігається з думкою типової аудиторії, на яку орієнтовано МТ. Проте стає нагальним питання створення методики грошової оцінки для МТ.

З урахуванням наведеної оцінки музичної цінності МТ можна визначити такі **основні етапи процедури грошової оцінки МТ:**

- ▶ уточнення мети оцінки й вибір бази й виду вартості;
- ▶ ідентифікація МТ (виявлення жанру, особливостей слухацької аудиторії, її культурного рівня, рівня матеріальної забезпеченості, варіантів можливого виконання, способів поширення, іміджу творців і пов'язаних з ним прав);
- ▶ збирання вихідної інформації, аналіз типових договорів, пов'язаних з використанням прав на подібний МТ, у тому числі з ОКУАСП, і виявлення правових обмежень, пов'язаних з використанням МТ;
- ▶ оцінка рівня культурної цінності МТ для вибраної аудиторії, в тому числі із залученням експертів-музикознавців, продюсерів, маркетологів;
- ▶ аналіз існуючого і вибір варіанта найбільш ефективного використання прав на МТ;
- ▶ аналіз принципів (включаючи етичні) і методичних підходів, що використовуються при оцінці вартості прав на МТ, у тому числі обґрунтування відмови від їх застосування;
- ▶ аналіз впливу оцінки культурної цінності МТ на вартість прав і визначення поправочних коефіцієнтів до вартості;
- ▶ виконання обчислення вартості прав на МТ у рамках методичних підходів з урахуванням коефіцієнтів, що відображають культурну цінність МТ;
- ▶ узгодження отриманих результатів;
- ▶ формування висновків за результатами оцінки;
- ▶ опис припущень, обмежень, використаних у звіті про оцінку.

Слід спинитися на особливостях застосування традиційних методичних підходів до оцінки прав на МТ.

Застосування витратного підходу обмежене, оскільки простежити й виявити чіткий час, що витрачений на створення МТ, неможливо. Водночас час, витрачений на створення МТ, як правило, не є відображенням цінності й вартості МТ. Сучасний шоу-бізнес і «розкручування» МТ і виконавця пов'язані зі значними витратами. Основний парадокс в оцінці МТ полягає в тому, що типова мотивація при «розкручуванні» МТ часто суперечить прагненню вийти на ринок музичної продукції з високохудожньою цінністю. З одного боку, талановитий твір легше «розкрутити», а з іншого, аудиторія для «розкручування» значно менш численна.

Використання аналізу найбільш ефективного використання МТ потрібно, але, на наш погляд, його зміст має бути змінений. Обмеження, відомі як технічно здійсненні, втрачають сенс, юридична вирішувальність має набувати змісту морально-естетичного обмеження, пов'язаного з культурною цінністю. Фінансова здійсненність часто впирається в надмірні витрати для багатьох талановитих авторів і виконавців для виходу на велику сцену. Суперечність полягає також у тому, що грамотний менеджер у сучасних умовах більш мотивований продюсувати МТ на масову аудиторію, навіть якщо ця аудиторія з дуже низьким культурним рівнем.

Порівняльний підхід найбільшою мірою відображає дійсну ринкову цінність МТ, але лише в рамках аудиторії, що розглядається, і за наявності інформації про об'єкти порівняння.

Висновки

- ① Питання оцінки культурної цінності й вартості прав на музичні твори є недостатньо вивченими в Україні, що накладає відбиток на мотивацію талановитої музичної еліти створювати достойні зразки музичної культури.
- ② Формування й використання оціночних моделей МТ, розрахованих на цільову аудиторію слухачів, надасть можливість значною мірою стимулювати гідну авторську винагороду за створення творів.
- ③ Наведений матеріал може послужити основою для економічного обґрунтування й визначення вартісної оцінки прав на МТ і для визначення матеріальних збитків при порушенні авторського права й суміжних прав.
- ④ Стає нагальним створення Методики грошової оцінки прав на МТ як об'єкт авторського права й суміжних прав.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Цивільний кодекс України* (Відомості Верховної Ради України, 2003, № 40 – 44, ст. 356).
2. *Закон України «Про авторське право і суміжні права»* (Відомості Верховної Ради України), 1994, № 13, ст. 64, у редакції Закону України від 11 липня 2001 року № 2627-III, Відомості Верховної Ради України, 2001, № 43, ст. 214).
3. *Національний стандарт №1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»* / затв. постановою Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 р. № 1440.
4. *Національний стандарт №4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності»* / затв. постановою Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 р. № 1185.
5. *Методика грошової оцінки пам'яток* / затв. постановою Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2002 р. № 1447.
6. *Айзикович Т. Звездность, отбрасывающая тень* // Центр культуры эмигрантов из бывшего СССР: Слово № 69. – Нью-Йорк, 2011.
7. *Баранов П. Ю., Чаплина В. В. Формирование оценочной модели конкурентоспособности объектов интеллектуальной собственности при подготовке менеджеров* / сб. науч. работ «Проблемы инженерно-педагогического образования». – Харьков, 2004, № 8.